

ÎNTRE DREPTUL LA LIBERA EXPRIMARE ȘI DREPTUL LA IMAGINE

Drd Antonio SANDU
președinte Asociația Lumen

Extras text

Sandu Antonio, Ciulei Tomita - colectiva

Fundamentele jurnalismului pentru adolescenti

www.edituralumen.ro www.librariavirtuala.com

Între dreptul la libera exprimare și dreptul la imagine

Protecția dreptului la libera exprimare presupune interzicerea cenzurii atât asupra mijloacelor de informare cât și asupra conținutului informațiilor transmise.

A spune ceea ce gândești sau ce dorești să transmiți unui auditoriu pare a fi un drept afirmativ în măsură să conducă la creșterea creativității sociale a indivizilor, la formarea opiniilor și convingerilor în mod liber pe baza luării la cunoștință a punctelor de vedere existente, sau măcar a mai multora.

Pe de altă parte puterea fundamentală a Mass Mediei este aceea de a orienta imaginarul social, de a forma curente de opinie și a le impune publicului. Tocmai de aceea transmiterea informației cu caracter publicitar este reglementată foarte strict de legile audiovizualului.

Prezentarea unei mărci sau a unui produs cu insistență determină publicul să accepte și să consume acel produs, sau acea marcă.

Informația de presă este ea însăși un produs, iar un jurnalist de succes o marcă în sine. A prezenta timp de o lună un caz la oră de maximă audiență îl transformă inevitabil într-o problemă de interes național. Transformarea unui caz de utilizarea dreptului de legitimă apărare într-un

scandal de presă, care să țină vârful de audiență pentru mai bine de o lună poate fi realizat prin apelul la factorul emoțional. Prezentarea unei rude a victimei îndoliată și uneori cu lacrimi în ochi care pretinde “nimic altceva” decât aflarea adevărului, alături de “ziariști intransigenți” care toți au o unică opinie, atrage inevitabil simpatia telespectatorilor pentru victimă, ignorându-se voit dreptul la imagine a așa zisului agresor, care în cazul particular “Iovan” a și fost declarat nevinovat de instanțele de judecată.

Intenția acestui articol nu este de a relua discuția cazului Iovan sau a altor cazuri ce vor fi prezentate în articol, ci a atrage atenția asupra importanței respectării dreptului la imagine și a prezumției de nevinovăție într-un articol de presă.

Tendința actuală a presei în țara noastră este aceea de tabloidizare, de transformare a informației în scandal de presă, a unei vânători mediatice de vrăjitoare către care să fie abătută atenția publicului, dinspre analiza serioasă și temeinică a evenimentelor înspre știrile cu caracter de zvon, bârfă și atac la persoană. De aceste tendințe ajung să fie cuprinse până și știrile sportive, care alocă un spațiu mult mai amplu unor comentarii cu iz de can-can referitoare la viața personală a lui Adrian Mutu sau a altor fotbaliști și declarațiilor “belicoase” ale judecătorilor bulgari la adresa României, decât prezentării rezultatelor

concrete ale sportivilor români și a frumuseții în sine a sportului.

Goana după audiență este în același timp goana după senzaționalul ieftin care captivează prin efemeritate și mai ales prin existența unor aspecte nefaste. Ca să cităm o reclamă TV “Sprite spune pe bune” că omul este o ființă care se hrănește cu ghinionul sau nenorocirea altora, pentru că la rândul său va satisface setea de “ghinionul altuia” când ceva rău i se va întâmpla.

O discuție cu caracter deontologic privește corelarea dintre dreptul de acces la informație de interes public și dreptul individului la propria imagine și eventual la un proces corect.

Prezentarea de către televiziunea publică a unor imagini care se constituie probă într-un dosar penal încalcă pe de o parte prezumția de nevinovăție a miniștrilor incriminați, iar pe de altă parte le conferă acestora avantajul unei apărări care să excludă proba incriminată, atât prin faptul că vor putea formula o apărare care să țină cont de existența acestei probe cât și prin faptul că linșajul mediatic încalcă dreptul la un proces echitabil tocmai prin susținerea apriori a vinovăției și formarea unui curent de opinie defavorabil miniștrilor incriminați.

Războaiele de imagine purtate prin Mass Media și “Justiția televizată” sunt tot atât de reale din punct de vedere al consecințelor sociale ca și

Revoluția televizată din 1989 și tele-teroriștii săi, mineriadele televizate, operațiunea de imagine împotriva MISA. Toate aceste evenimente de presă, sunt în mare măsură evenimente de imagine, care induc consumatorului de presă opinii și atitudini, și-n foarte mică măsură doar, manifestări ale liberei exprimări ale unor jurnaliști preocupați de actualitate și la dreptul publicului de a fi informat.

Nu atât în sine prezentarea faptelor constituie manipulare, cât prezentarea acestora fără alternativă, fără drept la replică. TVR a prezentat Piața Universității și Mineriadele, dar a evitat să prezinte ambele puncte de vedere atât a demonstranților din piață cât și a minerilor, Mass Media insistând doar pe imaginile șocante ale devastării unor instituții de stat.

A înțelege Mass Media ca o veritabilă putere în stat depășește viziunea asupra Mass Mediei ca tribună a manifestării dreptului la liberă exprimare. Manifestarea acestui drept se mută din ce în ce mai pregnant în media alternativă. Vorbim aici de internet și publicațiile virtuale, de revistele tematice: științifice, magazinele, revistele literare și nu în ultimul rând cele școlare.